

Bibliotheek
Proefstation
Naaldwijk

R

06
C
33

VERSLAG STOKSNIJBONERASSENPROEVEN - 1e BEOORDELING
VROEGE VOORJAARSTEELT ONDER GLAS 1969

door

D. de Ruiter

Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas - Naaldwijk

en

W.Koopmans

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen - Wageningen

CRG

COMMISSIE VOOR DE SAMENSTELLING VAN DE RASSENLIJST VOOR GROENTEGEWASSEN - WAGENINGEN

R
ob
C
33

062: 41

Stamboek no.

3063

- 1 -

BIBLIOTHEEK
Proefstation voor de Groenten- en
Fruittelt onder Glas te Naaldwijk.

VERSLAG STOKSNIJBONE RASSENPROEVEN - 1^e BEOORDELING
VROEGE VOORJAARSTEELT ONDER GLAS 1969

<u>Inhoud</u>	Blz.
1. Samenvatting	1
2. Inleiding	2
3. Opgenomen rassen	2
4. Teeltomstandigheden	2
5. Waarnemingen	4
6. Oogstgegevens	7
7. Onderzoek draadvorming, vliezigheid en smaak	9
8. Bespreking van de rassen	10
9. Conclusie	13

1. Samenvatting

Voor een gebruikswaarde-proef met stoksnijbone rassen in de vroege voorjaarsteelt onder glas werden 20 rassen ingestuurd. De helft van de ingezonden rassen bleek (vrijwel) zonder draad te zijn. Goed voldaan hebben Combine (N.V. R.Zwaan, Rotterdam), Forto (N.V. J.A.Zwaan, Voorburg) en Romore (N.V. R.Zwaan, Rotterdam). Voor rassenproeven 2^e beoordeling komen in aanmerking Hazet (Fa. Jos. Huizer Azn., Rijsoord), Kolba (Coöp. L.T.B., Alkmaar), PX 375-76 (Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen) en Paraat (N.V. C.W.Pannevis, Enkhuizen).

Veel vlies gaat veelal samen met een minder goede smaak-beoordeling. Draadloosheid heeft geen invloed op smaak of vliezigheid. Er is niets gebleken van een verband tussen draadloosheid en de geschiktheid voor de vroege glasteelt.

Meer exemplaren van dit rapport zijn gratis verkrijgbaar bij het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen, Postbus 16, Wageningen en bij het Proefstation voor de Groente- en Fruittelt onder Glas, Zuidweg 38, Naaldwijk.

2. Inleiding

Het doel van de proeven was de gebruikswaarde voor de vroege teelt onder glas van de thans in de handel zijnde rassen vast te stellen.

3. Opgenomen rassen

Van een uitnodiging tot deelname maakten 14 selectiebedrijven gebruik door 1 of 2 rassen in te zenden.

De ingezonden rassen waren in alfabetische volgorde:

1. Abo	Vreeken's Zaden	Dordrecht
2. Allervroegste	Vreeken's Zaden	Dordrecht
3. Carla	N.V. J.A.Zwaan	Voorburg
4. Combine	N.V. R.Zwaan	Rotterdam
5. Draadloos	N.V. Jo's Reijers	Zwijndrecht
6. Eersteling	N.V. Oudijk-Wulfse	Waddinxveen
7. Forto	N.V. J.A.Zwaan	Voorburg
8. Groene Wimpel	N.V. Gebr. v.d. Berg	Naaldwijk
9. Hazet	Fa. Jos. Huizer Azn.	Rijsoord
10. Kolba	Coöp. L.T.B.	Alkmaar
11. Nr. PX 375-76	De Enkhuizer Zaadhandel N.V.	Enkhuizen
12. Paraat	N.V. C.W. Pannevis	Enkhuizen
13. Precores	Nunhem's Zaden N.V.	Haelen
14. Rinaldo	N.V. Wed. P. de Jongh	Goes
15. Romore	N.V. R.Zwaan	Rotterdam
16. Superia	Enkhuizer Zaadhandel N.V.	Enkhuizen
17. Veka	N.V. Oudijk-Wulfse	Waddinxveen
18. Verbeterde Kassnijboon	N.V. Gebr. v.d. Berg	Naaldwijk
19. Vroege W.B.Z.	W.B. de Zeeuw	IJsselmonde
20. Zondra	N.V. D.v.d. Ploeg	Barendrecht

4. Teeltomstandigheden

Deze rassenvergelijkingsproef werd op drie plaatsen uitgezet, n.l. te

a. Vleutens Proeftuin, Alendorperweg 47a.

b. Monster; op het bedrijf van de heer P.v. Rossem, Hortensiastraat 27,
Monster; tuinadres Madeweg 48.

c. de Lier; op het bedrijf van de heer A. de Jong, Leeweg 2.

4a. Vleuten. Grondsoort rivierklei.

De bonen zijn gezaaid op 5 maart in bakjes en op 14 maart uitgepoot in het warenhuis. Het warenhuis heeft een kapbreedte van 6.40 m., en is voorzien van een lichte buisverwarming.

De plantafstand was 100 x 35 cm. Per plantgat werden 2 planten gepoot. De proef werd in tweevoud opgezet. De oppervlakte per veldje was 6.3 m². Al snel na het uitpoten gaven de rijen langs de verwarmingsbuizen een sterkere groei te zien dan de andere rijen. Bovendien kwam 1 ras niet in een buisrij voor en 8 andere daarentegen 2 keer. Hierdoor moeten de vroegheid en de produktie van deze proef met meer dan de gebruikelijke voorzichtigheid worden beoordeeld.

Door omstandigheden is de proef vroegtijdig geruimd. Mede hierdoor en door de vrij zware groei van enkele rassen, vooral langs de verwarmingsbuizen, is de produktie laag.

In de tabellen 3 en 4 is aangegeven welke veldjes tegen de verwarmingsbuizen lagen. Het ras Romore was in deze proef in 4-voud opgenomen.

4b. Monster. Grondsoort zand.

De bonen zijn gezaaid op 25 februari in bakjes met zaagsel op het Proefstation Naaldwijk. Op 6 en 7 maart zijn ze uitgepoot in het warenhuis. Het warenhuis heeft een houten onderbouw, afgedekt met éénruiters en is voorzien van een lichte buisverwarming.

De plantafstand was 100 x 47 cm. (3 rijen per kap). Per plantgat werden 2 planten gepoot. De proef werd in tweevoud gezet. De oppervlakte per veldje bedroeg 8.6 m².

De boneplanten waren bij het uitpoten wat lang. Door de goede weersomstandigheden na het uitpoten en de goede conditie van de grond, groeiden de planten goed weg. Na het uitpoten is een paar weken, zo veel als mogelijk was, CO₂ gegeven. Doordat het gewas een sterke ontwikkeling had, moest er een paar keren blad geplukt worden. Twee keer werd een lichte spint-aantasting met sukses bestreden.

4c. De Lier. Grondsoort jonge zeeklei.

De bonen zijn gelegd op 10 maart in bakjes met zaagsel op het Proefstation Naaldwijk, verspeend in perspotten op 21 maart en uitgepoot in het warenhuis op 27 maart. Het warenhuis was een Venlo-type met buisverwarming. De plantafstand was 107 x 48 cm. (3 rijen per kap). Per plantgat werden 2 planten gezet. De proef werd in tweevoud opgezet. De oppervlakte per veldje bedroeg 9.2 m².

De planten waren bij het uitpoten zeer mooi, alleen Paraat en Nr. PX.375-76 waren wat minder in ontwikkeling. Na het uitpoten groeiden deze verder normaal. De ontwikkeling van het gewas was rustig en goed. Ter voorkoming van een spint- en luisaantasting werd drie keer een bestrijdingsmiddel gebruikt.

5. Waarnemingen.

Door de proefnemers en de tuinders zijn tijdens de teelt meermalen waarnemingen gedaan. Deze zijn verwerkt in de bespreking van de rassen. Bovendien zijn op 19 en 20 mei de rassen onder nummer beoordeeld door selecteurs, medewerkers van de voorlichtingsdienst, het I.V.T. en de N.A.K.G. Cijfers werden gegeven voor het gewas, het uiterlijk van de peul en de gebruikswaarde. Deze cijfers zijn gemiddeld en worden weer-gegeven in de tabellen 1, 2 en 3.

Tabel 1 - Beoordeling van het gewas

	Vleuten		Monster		de Lier	
	I	II	I	II	I	II
Abo	7.0	7.2	6.9	7.4	7.5	6.7
Allervroegste	7.0	6.8	6.5	7.0	7.6	7.4
Carla	6.7	6.7	6.9	7.0	7.8	7.8
Combine	7.2	7.2	7.5	6.5	7.9	7.8
Draadloos	7.0	5.7	6.1	6.0	6.2	6.6
Eersteling	6.7	6.2	6.7	7.0	7.3	7.5
Porto	7.3	6.8	7.7	7.5	8.3	8.0
Groene Wimpel	6.8	6.7	7.5	7.4	7.8	7.8
Hazet	6.5	6.8	7.4	7.0	7.1	7.5
Kolba	6.8	6.5	7.6	7.1	6.6	7.4
Nr.PX 375-76	5.8	5.8	7.3	7.4	7.1	7.6
Paraat	6.7	5.8	7.0	6.5	7.8	7.3
Precores	7.3	6.2	5.5	7.0	7.6	7.5
Rinaldo	6.7	7.0	5.6	4.5	6.5	7.6
Romore	(7.2	7.0	7.4	7.0	8.0	7.9
	(6.8	7.2				
Superia	6.7	6.6	6.8	6.5	7.6	7.7
Veka	6.2	4.8	5.6	7.5	5.8	6.2
Verb.Kassnijboon	6.8	7.0	7.1	7.0	7.0	7.6
Vroege W.B.Z.	7.5	6.7	7.3	7.0	8.3	8.0
Zondra	7.5	6.5	7.1	7.0	7.8	7.3

Toelichting: Er is gebruik gemaakt van de schaal 1 t/m 9.

Tabel 2 - Beoordeling van het uiterlijk van de peul.

	Vleuten		Monster		De Lier	
	I	II	I	II	I	II
Abo	6.5	7.0	6.6	7.1	7.3	6.6
Allervroegste	7.7	6.0	6.0	7.5	7.0	7.1
Carla	7.2	5.5	5.6	5.5	7.1	7.4
Combine	6.7	7.3	6.0	6.0	6.9	7.5
Draadloos	4.7	4.0	4.7	4.0	5.3	5.7
Eersteling	7.2	4.8	5.6	6.0	7.0	6.5
Forto	7.7	5.8	7.8	8.5	8.3	8.3
Groene Wimpel	6.5	5.2	7.1	6.6	6.2	6.9
Hazet	6.7	7.2	6.9	7.0	7.2	7.2
Kolba	6.0	6.7	7.3	6.7	7.8	7.7
Nr. PX 375-76	6.3	6.5	6.8	6.8	7.2	7.7
Paraat	5.0	6.7	8.0	6.0	8.1	6.6
Precores	7.8	5.8	6.5	6.5	7.9	8.1
Rinaldo	5.7	4.7	5.1	5.0	6.7	6.7
Romore	(6.7	7.2	7.1	7.5	7.4	7.3
	(7.3	5.0				
Superia	5.8	7.2	5.8	6.5	7.7	7.9
Veka	5.3	5.7	5.9	7.0	5.7	5.3
Verb. Kassnijboon	7.5	6.3	6.5	6.5	7.7	7.1
Vroege W.B.Z.	7.8	6.8	7.8	6.5	8.3	8.0
Zondra	7.2	5.8	6.6	6.5	6.9	6.8

Tabel 3 - Beoordeling van de gebruikswaarde.

	Vleuten		Monster		de Lier	
	I	II	I	II	I	II
Abo	6.5	7.0	6.5	6.7	7.3	6.6
Allervroegste	7.2	5.7	5.5	7.0	7.5	7.0
Carla	6.8	5.5	5.3	4.5	7.1	7.4
Combine	6.3	7.3	5.5	5.5	6.8	7.6
Draadloos	4.5	3.8	4.8	4.0	5.0	5.7
Eersteling	6.8	4.5	5.2	6.0	7.5	6.6
Forto	7.3	5.7	8.2	8.5	8.2	8.6
Groene Wimpel	6.3	5.3	7.0	6.3	6.4	6.9
Hazet	6.2	7.2	7.1	6.5	7.0	7.6
Kolba	5.3	6.8	7.4	6.6	7.5	7.8
Nr.PX 375-76	5.7	6.5	6.7	6.8	7.1	7.7
Paraat	4.5	6.2	7.5	5.5	7.8	6.6
Precores	7.7	5.8	6.0	6.5	7.9	7.7
Rinaldo	5.5	4.7	5.5	4.0	6.6	6.6
Romore	(6.5 7.5)	7.3 5.0	7.0	7.0	7.4	7.6
Superia	5.3	6.5	5.6	5.5	7.8	7.9
Veka	5.7	5.0	5.7	6.5	5.7	5.2
Verb.Kassnijboon	7.0	6.5	6.4	6.5	7.7	7.0
Vroege W.B.Z.	7.7	6.7	7.4	6.0	8.7	8.3
Zondra	6.7	5.7	6.6	6.0	7.4	6.6

Toelichting: Er is gebruik gemaakt van de schaal 1 t/m 9, waarbij een hoog cijfer een goede algemene indruk weergeeft. Deze beoordeling heeft aan het begin van de oogstperiode plaats gehad en kan dus niet worden beschouwd als een 'eind' oordeel.

6. Oogstgegevens

Van de proef te Vleuten werd 12 keer geoogst, in Monster was dit 17 keer en in de Lier 19 keer.

In tabel 4 is de vroegheid weergegeven in kg. per veldje en in tabel 5 de produktie in kg. per veldje tot het eind van de teelt.

Tabel 4 - Vroegheid

	Vleuten 1)		Monster 2)		de Lier 3)	
	I	II	I	II	I	II
Abo	7.3	7.7 4)	3.8	3.9	8.1	7.4
Allervroegste	5.1	4.3 4)	2.0	1.8	6.8	6.3
Carla	3.3 4)	3.9	2.1	1.5	2.5	2.5
Combine	5.8 4)	4.6	2.7	1.4	6.6	6.2
Draadloos	2.4 4)	3.1	0.4	0.8	2.4	4.1
Eersteling	5.0	4.0	3.5	2.5	7.3	6.3
Forto	4.2 4)	5.7 4)	5.0	4.5	9.9	10.5
Groene Wimpel	4.1 4)	3.7	2.9	2.7	4.3	2.8
Hazet	7.6 4)	4.3	4.7	4.2	6.9	8.2
Kolba	5.9	4.3 4)	3.3	2.6	7.9	8.5
Nr.PX 375-76	3.9 4)	5.7 4)	2.6	3.6	6.5	5.4
Paraat	5.3 4)	5.2 4)	2.4	2.7	6.9	7.5
Precores	3.7 4)	4.3 4)	1.9	1.4	3.5	3.0
Rinaldo	2.3	2.4 4)	1.5	1.6	6.8	5.6
Romore	(6.9 4) (5.6 4)	4.6 4) 5.6 4)	5.0	3.9	9.9	8.7
Superia	3.9 4)	3.9 4)	1.0	0.4	3.1	2.7
Veka	7.5	6.4 4)	5.6	3.5	8.0	6.5
Verb.Kassnijboon	5.7 4)	3.1 4)	2.3	2.2	6.7	6.4
Vroege W.B.Z.	5.2 4)	6.5 4)	2.4	2.3	7.5	5.8
Zondra	5.2	3.7 4)	3.6	3.7	7.8	7.8

Toelichting:

- 1) de vroegheid is uitgedrukt in kg. per veldje t/m 17 mei 1969
- 2) idem 13 mei 1969
- 3) idem 20 mei 1969
- 4) deze veldjes lagen naast de verwarmingsbuizen; de overige veldjes lagen in het midden van de 6.40 m-kap.

Tabel 5 - Produktiviteit ¹⁾

	Vleuten		Monster		de Lier	
	Veldgrootte 6.3 m ²		Veldgrootte 8.6 m ²		Veldgrootte 9.2 m ²	
	I	II	I	II	I	II
Abo	19.8	16.7 ²⁾	19.7	21.9	28.0	25.1
Allervroegste	22.2	14.5 ²⁾	18.6	17.6	32.3	31.7
Carla	18.3 ²⁾	19.4	20.7	17.6	38.1	37.4
Combine	16.6 ²⁾	22.1	22.2	20.2	38.8	36.6
Draadloos	13.9 ²⁾	12.7	16.5	19.2	18.4	23.0
Eersteling	20.1	18.7	17.7	17.9	28.4	24.4
Forto	19.5 ²⁾	17.4 ²⁾	24.9	23.6	38.1	41.6
Groene Wimpel	14.6 ²⁾	18.7	21.2	22.9	32.5	33.0
Hazet	17.5 ²⁾	17.9	23.8	23.2	34.8	36.0
Kolba	23.6	16.1 ²⁾	24.9	20.9	30.9	32.4
Nr.PX 375-76	15.4 ²⁾	17.2 ²⁾	20.3	22.6	32.4	28.1
Paraat	15.4 ²⁾	16.1 ²⁾	20.2	20.3	38.4	39.2
Precores	17.3 ²⁾	15.1 ²⁾	18.7	17.1	25.8	26.7
Rinaldo	18.5	14.4 ²⁾	14.6	13.4	29.3	28.5
Romore	(21.9 ²⁾ (19.3 ²⁾	15.3 ²⁾ 19.1 ²⁾	24.4	24.1	39.1	33.9
Superia	17.7 ²⁾	14.8 ²⁾	20.7	19.8	24.5	28.5
Veka	15.4	15.4 ²⁾	20.2	20.7	24.4	20.7
Verb.Kassnijboon	15.0 ²⁾	13.5 ²⁾	18.1	17.9	29.9	30.8
Vroege W.B.Z.	14.4 ²⁾	15.5 ²⁾	19.5	18.8	38.3	37.1
Zondra	21.1	14.0 ²⁾	19.8	20.4	28.7	26.3

Toelichting: 1) De produktiviteit wordt hier weergegeven in kg. per veldje.
 2) Deze veldjes lagen naast de verwarmingsbuizen; de overige veldjes lagen in het midden van de 6.40 m-kap.

7. Onderzoek draadvorming, vliezigheid en smaak.

In de 2e helft van juni werden bonen uit de proeven in De Lier en Monster, na een kooktijd van 20 minuten, op het I.V.T. onderzocht op draadvorming, smaak en vliezigheid van de bonen. In tabel 6 zijn de resultaten van dit onderzoek weergegeven. Hierbij werden de cijfers van 1 - 5 gehanteerd.

Tabel 6 - Beoordeling van de consumptiekwiteit van de peul

ras	Monster			De Lier		
	draad	vlies	smaak	draad	vlies	smaak
Abo	1	3.4	3.8	2	2.6	3.1
Allervroegste	3	3.4	3.3	1	3.8	3.8
Carla	4	2.5	3.0	4	3.5	3.6
Combine	1	2.9	2.9	1	1.9	2.6
Draadloos	4	1.7	2.6	4	1.2	2.1
Eersteling	2	2.5	3.3	4	2.3	3.3
Forto	4	4.5	3.8	4	3.1	3.4
Groene Wimpel	3	2.4	2.9	4	1.8	2.9
Hazet	3	4.3	3.5	2	3.6	3.1
Kolba	3	2.5	3.1	3	3.0	3.3
Nr.PX 375-76	4	2.1	2.9	4	2.9	2.8
Paraat	3	2.8	2.9	3	2.8	3.5
Precores	4	3.3	3.1	5	3.4	4.0
Rinaldo	4	3.0	3.0	4	2.4	3.4
Romore	4	3.5	3.5	3	3.3	3.1
Superia	4	3.9	3.3	3	3.0	3.1
Veka	1	2.7	3.4	2	1.0	2.0
Verb.Kassnijboon	2	2.6	3.0	1	2.3	2.6
Vroege W.B.Z.	1	1.8	2.8	1	1.5	2.8
Zondra	4	3.6	3.6	4	2.5	3.1

<u>Toelichting:</u>	<u>Draadvorming</u>	<u>Vliezigheid</u>	<u>Smaakkwiteit</u>
	1 = veel draad	1= te veel vlies	1 = slecht
	2 = vrij veel draad	2= iets te veel vlies	2= onvoldoende
	3 = matige hoeveelheid draad	3= kan er mee door	3 = kan er mee door
	4 = weinig draad	4= weinig vlies	4 = goed van smaak
	5 = geen draad	5= geen vlies	5 = uitstekend

Bij bestudering van de cijfers van tabel 6 blijkt, dat veel vlies meestal gepaard gaat met een minder goede smaakbeoordeling. Er is geen verband tussen draadloosheid en smaak, noch tussen draadloosheid en vliezigheid.

8. Bespreking van de rassen.

In de onderstaande besprekingen worden de eigenschappen van de rassen afgewogen tegen de achtergrond van de eisen, die de vroege glasteelt aan de rassen stelt; de conclusie heeft uitsluitend betrekking op deze teelt.

Abo. Vreeken's Zaden, Dordrecht.

Goede gewasontwikkeling. Gewas op het eind van de teelt snel uitgeleefd. Kwam vroeg in produktie. Peul goede kleur en aanvankelijk goed van lengte enz., maar spoedig kort, smal en veel kromme erin. Niet uniform. Met draad. Komt ons inziens niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

Allervroegste. Vreeken's Zaden, Dordrecht.

Goede gewasontwikkeling. Gewas bleef tot het einde van de teelt goed in stand. Vrij laat; hetgeen in een vroege teelt vrij zwaar weegt. Peul ongelijk van lengte, soms te kort. Is vrij breed. Met draad. Komt o.i. niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Carla. N.V. J.A.Zwaan, Voorburg.

Snelle gewasontwikkeling. Maakt snel veel zijranken onderin het gewas. Het gewas was op de zandgrond snel versleten, op de andere gronden niet. Laat. Peul soms wat kort en breed, vooral op de zandgrond. Zonder draad. Voldeed op het zand minder goed dan in de andere proeven. Komt niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Combine. N.V. R.Zwaan, Rotterdam.

Goede gewasontwikkeling. Gewas bleef op alle grondsoorten tot het einde van de teelt goed in stand. Is middelvroeg. Peul zeer goed. Op de zandgrond wat kort. Met draad. Was goed produktief. Heeft goed voldaan. Een uitvoeriger beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor groentegewassen.

Draadloos. N.V. Jo's Reijers, Zwijndrecht.

Matige gewasontwikkeling. Donkergroene bladkleur. Gewas op het eind van de teelt sterk versleten. Is laat. Peul kort, niet uniform, licht van kleur. Een wat afwijkende smaak. Zonder draad. Matige produktie. Komt ons inziens niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Eersteling. N.V. Oudijk-Wulfse, Waddinxveen.

Goede gewasontwikkeling. Geeft gemakkelijk zijscheuten onderin het gewas. Gewas op het einde van de teelt uitgeleefd. Middelmatig vroeg. Peul aanvankelijk vrij goed, later nogal kort. Met draad. Komt niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Forto. N.V. J.A.Zwaan, Voorburg.

Geeft een vrij zware gewasontwikkeling, ook onderin. Herstelt zich vrij gemakkelijk na een terugslag. Gewas niet snel versleten. Geeft onderin gemakkelijk nieuwe zijranken. Is zeer vroeg. Peul wat grijs-groen van kleur. In een oud gewas soms wat minder mooie peulen. Dan wat breed en wat grof. Laat vrij snel de bonen in de peul zien. Zonder draad. Was goed produktief. Heeft in alle proeven goed voldaan.

Groene Wimpel. N.V.Gebr. v.d.Berg, Naaldwijk.

Geeft een matige gewasontwikkeling, groeit op de zandgrond wat zwaarder uit. Gewas niet snel versleten. Vrij laat. Peul heeft een wat ruwe huid (pronkboonachtig). Is vrij smal en gegolfd aan de buikzijde. Soms komen wat korte peulen voor. Vrijwel zonder draad. Goed produktief. Komt niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Hazet. Fa. Jos.Huizer Azn., Rijsoord.

Geeft een goede gewasontwikkeling. Gewas later niet snel versleten. Was vroeg. Peulen vrij goed, met iets draad. Is soms wat ongelijk. Voldeed in alle drie de proeven goed. Komt in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Kolba. Coöp.L.T.B., Alkmaar.

Geeft een matige gewasontwikkeling. Gewas op het eind van de teelt nogal versleten. Het blad is glanzend groen en sterk gebobbeld. Is middelvroeg. Peul vrij goed, soms wat kort en krom. Met draad. Was goed produktief. Heeft ondanks de afwijkende bladgroei goed voldaan in alle proeven. Komt in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling, mits niet al te vroeg wordt geplant.

Nr.PX 375-76. De Enkhuizer Zaadhandel N.V., Enkhuizen.

Geeft een vrij zwaar gewas, op kleigrond wat lichter gewas. Heeft wat grijs-groene kleur. Is niet snel versleten. Middelmatig vroeg ras. Peul goed. Zonder draad. Komt in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling, mits niet al te vroeg wordt geplant.

Paraat. N.V. C.W.Pannevis, Enkhuizen.

Goede gewasontwikkeling. Geeft gemakkelijk zijranken onderin. Is niet snel versleten, maar maakt vooral bovenin rijkelijk veel gewas. Is middelvroeg. Peul vrij goed. Niet altijd uniform. Kwam op Vleutens Proeftuin wat minder goed naar voren. Met draad. Goed produktief. Komt in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling, mits niet al te vroeg wordt geplant.

Precores. Nunhem's Zaden N.V., Haelen.

Matige tot goede gewasontwikkeling. Niet snel versleten. Kwam nogal laat in produktie. Peul is goed, soms wat kort en smal. Hierdoor wat fijn met matige opbrengsten. Zonder draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

Rinaldo. N.V. Wed. P.de Jongh, Goes.

Geeft een vrij zware gewasontwikkeling. Gewas groeit niet door, dat wil zeggen, aan de ranken groeien de koppen eruit. Geeft vrij grof blad, is nogal donker groen van kleur. Was op het eind van de teelt sterk versleten. Was nogal laat. Peul zeer matig; vrij kort, ongelijk, breed en niet glad. Geeft veel stek. Zonder draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproef - 2e beoordeling.

Romore. N.V. R.Zwaan, Rotterdam.

Goede gewasontwikkeling, op de kleigrond een wat rustiger ontwikkeling dan op de lichtere gronden, maar bleef tot het einde van de teelt hier in goede conditie. Was zeer vroeg en produktief. Peul goed, wordt later in de teelt wat kort. Met iets draad. Heeft in alle proeven goed voldaan. Een uitvoeriger beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor Groentegewassen.

Superia. De Enkhuizer Zaadhandel N.V., Enkhuizen.

Geeft een goede tot matig zware gewasontwikkeling. Gewas op het eind van de teelt nog weinig versleten. Kwam laat in produktie. Peul goed; soms kwam een korte, te brede of kromme peul voor. Zonder draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

Veka. N.V.Oudijk-Wulfse, Waddinxveen.

Geeft een matige gewasontwikkeling. Is op het eind van de teelt sterk versleten. Is vroeg. Peul was te kort, te breed, krom en stug. Geeft weinig goede peulen. Met draad. Komt niet in aanmerking voor een rassenproef - 2e beoordeling.

Verbeterde Kassnijboon. N.V.Gebr. v.d.Berg, Naaldwijk.

Geeft een goed gewas, met donkergroen blad. Was op het eind van de teelt weinig versleten. Kwam middentijds in produktie. Peul recht en soepel, maar nogal kort en smal. Met draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

Vroege W.B.Z. W.B.de Zeeuw, IJsselmonde.

Geeft een vrij zwaar gewas met donkergroen blad. Blijft tot het eind van de teelt goed. Kwam middentijds in produktie. Peul goed. Is nog niet geheel uniform. Met draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

Zondra. N.V. D.v.d.Ploeg, Barendrecht.

Geeft een matig zwaar gewas, is op het eind van de teelt versleten. Was vrij vroeg. Peul soms wat kort en met een wat ruwe huid. Is niet geheel uniform. Zonder draad. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling.

9. Conclusie

Combine, Forto en Romore hebben goed voldaan; Hazet, Kolba, PX 375-76 en Paraat komen in aanmerking voor de rassenproeven - 2e beoordeling. Er is geen verband tussen draadloosheid en de geschiktheid voor de vroege glasteelt.

In deze serie zijn reeds verschenen:

Nr.

- 1 Hoeven, A.P.v.d., en W.Koopmans - Verslag van Kropslarassenproeven
onder glas in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 2 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag van een Kropslarassen-
proef 1e beoordeling in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 3 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e
beoordeling Voorjaarsstookteelt 1968 September 1968
- 4 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e be-
oordeling Koude Voorjaarsteelt 1968 September 1968
- 5 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag van Kropslarassenproeven-
2e beoordeling onder glas in de Winterteelt 1967 - 1968
November 1968
- 6 Koopmans, W., en L.G.Nederpel - Verslag Komkommerrassenproeven
1e beoordeling 1968 Maart 1969
- 7 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef - 1e
beoordeling Herfstteelt 1968 Juli 1969
- 8 Ruiter, D. de, en W.Koopmans - Verslag van Spinazierassenproef -
1e beoordeling onder glas in de Late Voorjaarsteelt 1969
Augustus 1969
- 9 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef - 1e
beoordeling Winterstookteelt 1968 - 1969 September 1969
- 10 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef - 2e
beoordeling Herfstteelt 1968 Oktober 1969
- 11 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag van Kropslarassenproeven-
2e beoordeling onder glas in de Winterteelt 1968 - 1969
Oktober 1969